

Referat af

Botanik-ekskursion 29.maj 2021 Dons Nørresø – fra Soldaterbroen.

v/ Bent og Jesper + 11 deltagere i strålende sol.

1. etape: *Mosens, søbreddens og engens flora*

Fra *P-pladsen ved Soldaterbroen* gik vi straks tilbage ad tilkørselsvejen for at komme til *indgangs-klaplågen* til søen og engene.

I hegnet ved vejkanthen stod en lille bevoksning af

Svaleurt, med 4 gule kronblade og orange mælkesaft af Valmuefamilien – en oprindelig indført lægeplante, som dyrkedes i haverne "for sin nyttes skyld", og derfor i dag findes nær nuværende eller tidligere bebyggelse.

Efter behørig advarsel om en tyr i den ko-græssede indhegning (måske kun et par ung-stude), gik vi ind på engen ved mosen. På indersiden af hegnet beså vi først en klon *Krat-Viol* af usædvanlig stærk blåviolet farve, men med arts karakteristisk hvidlig spore og høje bægervedhæng.

Af de omk. 100 arter, som voksede langs ekskursionsruten, koncentrerede vi os især om dem, som blomstrede:

På engen ved mosen: *Eng-Karse* (hvid- el. lysviolet korsblomst med gule støvkapper), *Bidende Ranunkel* (med runde, dybt fligede blade), *Lav Ranunkel* (Med fligede blade med stillet endeafsnit – "Lav med stav!"), *Knold-Ranunkel* (også med stillet bladendeafsnit men med tilbagebøjede bægerblade), *Tveskægget Ærenpris* (med 2 modsat stillede rækker hår på stænglen), *Blød Storkenæb* (Alsidigt håret stængel og bladstilk med lange bløde hår). Halvgræsset: *Mark-Frytle* (med stilkede, efterhånden nikkende blomsternøgler på høj stilk og "græsblade", randhårede af lange hår). Et andet, og betydelig mere iøjnefaldende halvgræs i mosen var *Tue-Star*, som danner halvmeter-høje faste tuer (som høje "marokkopuder") og som på nordsiden af mosen dækker et større areal.

Af arter, som endnu kun stod vegetativt (d.v.s. endnu kun blade), blev demonstreret: *Lancet-Vejbred* (roset af lancetformede, liniestregede blade), *Eng-Brandbæger* (høj roset af stærkt krusede blade), *Alm. Syre* (med kødede, mørkegrønne blade med spydformet grund), *Gåse-Potentil* (med fjersnitdelte, takkede, sølvfarvede blade) dækkede flere m².

I kanten af mosen den lille, spæde *Sump-Fadstjerne* (med blågrønne, modsat stillede blade og 5 så dybt kløvede kronblade, at de ser ud som 10 smalle. Med lup ses de 3 grifler, som på syngende fynsk fortæller, at det er en "Fla-stjerne"). *Glat Ærenpris* (med et aks med små hvidblå blomster og skinnende glatte, helrandede blade). *Eng-Kabbeleje* (Store, skinnende gule ranunkel-blomster krybende ud fra en central klynge af store nyreformede glinsende mørkegrønne blade med hjerteformet grund)

Vegetativt sås: *Høj Sødgræs*, *Gul Iris*, *Tagrør*, *Vand-Skræppe* (med smalle "Flintedolk"-lignende blade), *Vand-Brandbæger* (med fligede blade med store endeafsnit), *Lyse-Siv* (tuer af trinde, markfyldte, spidse blade), *Stor Nælde* ("Brændenælde")

I mose-søen gjorde en deltager opmærksom på et blomstrende eksemplar *Vand-Røllike*, hvis blomstestilk med flere kranse af hvide blomster hævede sig over vandspejlet under hvilken en kranse af fjerfligede flydeblade sørger for fotosyntesen og holder blomsterstanden oven vande.

Solen var nu brudt igennem og fulgte os resten af dagen i vores nu lidt rigelige påklædning. (Bent var desværre nødt til at forlade os her).

Efter en timestid var vi nået om til udgangsklaplågen

Over en lille bro kom vi ind i en mindre Rød-El bevoksning, som endnu ikke kunne byde på blomstrende planter, men bortset fra *Dynd-Padderok* (Tykke, slanke stængler opdelt af kranse af mørke skedetænder) kun sås i form af vegetative løfter om blomstring ved et senere besøg: *Hindbær*, *Angelik*, *Baldrian*, *Fredløs*, *Høj Sødgræs*.

På engen og ved søbredden var der nye forekomster, at bemærke:

En Pile-busk (en hun-plante) med de grove hun-rakler og begyndende frøuld-dannelse. Pil kan være vanskelig at artsbestemme, da de hybridiserer (krydser) villigt. Med "vedlister" under barken er det tegn på, at Gråpil eller Øret pil er indblandet. Jesper kaldte dette eksemplar: *Gråpil* (*Salix cinerea*) efter at have demonstreret vedlisterne.

Bag pilebusken, På lavt vand ved søbredden så vi 3 (endnu blomsterløse) planter med flade, mere eller mindre "sværd-formede" blade, voksende imellem hinanden: *Kalmus*, *Gul Iris* og med *Bredbladet Dunhammer* yderst. *Kalmus* (*Acorus calamus*) er en lægeplante indført allerede i 1200-årene. Den kendes let på sin friskgrønne farve og den bølget-krusede bladrand og bladenes sødlige, aromatiske duft. (Det var roden, man brugte). *Gul Iris* (*Iris pseudoacorus* – altså "falsk Kalmus") kendes vegetativt på den flade vifte af spidse, blågrønne blade og *Bredbladet Dunhammer* på sin høje, ikke flade vifte af brede mørkegrønne blade.

Nu var kaffepause-lokaliteten på en vestvendt, græsklædt, solbeskinnet skråning i sigte, så vi hastede videre og fik lige nævnt den *Glansbladet Hæg* - busk, som stod med sine blomsterranker i knop – men en invasiv "hade-art".

Næppe havde alle sat sig højt på skråningen med udsigt til en mågeø, førend Jesper kaldte alle ned til søbredden. Han ville foregribe "indsamlingsulykker". Der voksede adskillige eksemplarer af den dødelig giftige *Gifttyde* (med sine karakteristisk fjerfligede, friskgrønne blade og knoldformede, mega-giftige ††† jordstængel) i vandkanten, – foruden en klynge smukt blomstrende *Eng-Kabbeleje*.

Siddende på den sandede, græsklædte, solbeskinnede skråning blev mange nye arter bemærket: *Hejrenæb* (med 6 rød lilla, hele (dvs. ikke kløvede eller udrandene) rød lilla kronblade og en roset af 2 x fjersnitdelte grundblade. Frugten med den – som et "næb" udragende griffel – var ved at modne, så slægtskabet med de øvrige arter i storkenæb-familien var åbenbar; – til sammenligning stod her

også den allerede kendte *Blød Storkenæb*. Foruden *Bellis* blomstrede også *Alm. Hønsetarm* med 5 små hvide kløvede kronblade og 5 grifler! og små trekantede, modsat siddende, hårede stængelblade.

Her så vi også *Ager-Stedmoderblomst* med hvid "viol-blomst" med gult svælg.

I småtingsafdelingen gjorde en deltager et godt fund: Et hoved (blomsterstand) med 3-5 bittesmå hvidlige ærteblomster (læs: gul køl og hvid, rødåret fane –brug lup!) på nedliggende stilk med uligefinnede blade: *Liden Fugleklo*, som endnu ikke havde udviklet sine fugleklo-lignende bælg.

På den hestegræssede markkant bag os blomstrede *Vej-Engelskgræs* med sit hoved af lyst rosenrøde blomster på en stiv stængel over en roset af linieformede, butte blade. *Vild Kørvel* med sine 3x fjersnitdelte blade og næsten udviklede skærm med blomster endnu i knop var umiddelbart genkendelig ligesom *Lancet-Vejbred*

Endnu kun vegetativt stod: *Rejnfan*, *Alm. Røllike*, *Museurt*, *Blæresmelde*, *Eng-Brandbæger* og venter med at vise sin blomstring til et senere besøg.

På tilbagevejen gik vi lige ud og op over den højtliggende kogræssede eng (med ungtirene!) for at se *Kornet Stenbræk* med store hvide blomster i gaffelkvast, 5 helrandede kronblade og 2 grifler. Grundbladene er en roset af karakteristisk udseende nyreformede, bugtet tandede, spredt hårede blade. Der var flere kloner af den på marken. Her så vi også *Vild Stedmoderblomst* med sin 3-farvede "viol-krone".

Først kl.12.50 var vi tilbage til frokost ved bæk-/bordsættet på P-pladsen ved Soldaterbroen.

Efter frokosten, siddende med udsigt over søen, forestod ekskursionens 2. etape til "de tørre markvejkanter og det tørre græslands flora". Planlagt til 45 min. (men kom til at vare 5 kvartér).

Vi skulle bare få hundrede meter på den anden side af "Soldaterbroen", som slår bro over kanalen, som forbinder Dons Nørresø med Dons Søndersø.

Forinden syntes Jesper, at han, med en ældre indfødt mand som kilde, måtte berette, at broen rettelig burde være kaldt "Dragon-broen" efter en tidligere beboer på stedet: "Anders Dragon", hvis hus ifølge ældre kort, måtte have ligget netop, hvor vi lige havde siddet og spist frokost på P-arealet.

2. etape: *De tørre markvejkanter og det tørre græslands flora*

På vestsiden af broen kom vi over på "Karl Ankers Vej", som er et markvejhjulspor, som har skåret sig ned i det sandede terræn, så det er flankeret af høje brinker, som gør det bekvemt at studere brinkernes flora. De soleksponerede sydvendte brinker præsenterede sig med adskillige tørbundsarter, hvoraf en del endnu kun var kommet i sit vegetative stadium. (Bl.a. *Blæresmelde*, *Blåhat*, *Kongepen*, *Kantet Perikon*, *Bugtet Kløver*, *Alm. Røllike*, *Hvid Snerre*, *Prikbladet Perikon*, *Græsbladet Fadstjerne*. – Dem må vi se ved et kommende besøg).

Blomstrende så vi: *Tveskægget Ærenpris* og *Mark-Frytle* samt *Vild Stedmoderblomst* (som nu alle var os velkendte), *Håret Høgeurt* med sine karakteristisk *lysegule* kurve på bladløs stilk og tæt strithårede rosetblade og lange bladbærende udløbere. *Flipkrave*, med sine bittesmå hvide

korsblomster siddende i et tæt hoved, men genkendelig på de karakteristiske stilkede ske-formede skulper og rosetten af fligede blade. Grenede eksemplarer af *Bredbladet Timian* var så småt begyndt at blomstre med små violette læbeblomster. Her på den næringsfattige brink stod også *Rødknæ*, som er en lille repræsentant for Syre/Skræppe-slægten med en grenet blomsterstand med små rødlig anløbne blomster og gav lejlighed til at demonstrere bladformen: *Pilformet* (med vinkelret udstående flige ved bladgrunden).

En smuk, rank plante med modsat stillede, smalle stængelblade og forholdsvis store hvide blomster, (5 hvide, udrandede kronblade) og *5 grifler!*, gav os endelig lejlighed til at konstatere: *H ø n s e-tarm*. Det var *Storblomstret Hønsetarm*, vi her mødte på sin karakteristiske biotop.

Ovenfor vejen (hvor Koldingvej går fra) ligger en lille eng (med udsigt over søen), hvor vi afsluttede med 15 minutters fri botanisering. Her genfandt vi: *Knold-Ranunkel*, *Storblomstret Hønsetarm*, *Rødknæ* og *Mark-Frytle*. Nye på turen var: *Smalbladet Vikke* med blåviolette ærteblomster parvis i bladhjørnerne på de ligefinnede blade, som ender i en slyngtråd, samt: *Fin Kløver* med små gule ærteblomster siddende i et "kløver"-hoved, som når de visner, bliver siddende (>< til Humle-Sneglbælg, som udvikler krumme bælg).

Et par Rosen-buske som endnu ikke have sat blomster, må vi se på ved et senere besøg ligesom bl.a. Græsbladet Fladstjerne, Blåhat, Muse-Vikke, Kællingetand m.fl.

Kl. 14.50 var vi tilbage på P-pladsen efter en dag i det skønneste solskinsvejr i det smukkeste tænkelige terræn.